

رابطه هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران

حمید نادری^۱، سید محمود هاشمی^۲، مجتبی معظمی^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۳/۲۵

تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۰۲/۰۷

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی رابطه هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران بوده است. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی، از لحاظ روش انجام تحقیق از نوع توصیفی - همبستگی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران بود که با استفاده از روش خوشه‌ای تصادفی ساده ۲۴۳ نفر بر اساس جدول مورگان به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌های هوش فرهنگی آنگ و همکاران (۲۰۰۴) و مهارت‌های اجتماعی نوجوانان (TISS) توسط ایندربیتزن و فوستر (۱۹۹۲) بود که بین دانش‌آموزان توزیع و سپس جمع‌آوری گردید. فرضیات با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (دامنه، کمینه، بیشینه، میانگین، انحراف معیار، واریانس، چولگی و کشیدگی) و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون ساده و گام به گام) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. با توجه به تحلیل داده‌ها یافته‌های پژوهش نشان داد که بین هوش فرهنگی به طور کلی و دو بعد آن (بعد فراشناختی و انگیزشی) با مهارت‌های اجتماعی رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد و بعد فراشناختی بیشترین سهم را در پیشگویی مهارت‌های اجتماعی داشته است.

کلمات کلیدی: هوش فرهنگی، مهارت اجتماعی، دانش‌آموز

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه مدیریت و برنامه ریزی فرهنگی، دانشکده مدیریت، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

^۲ استادیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول) hashemi_2986@yahoo.com

^۳ استادیار، گروه مدیریت آموزشی عالی، دانشکده مدیریت، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. m_moazzamiii@yahoo.com

در محیط کنونی که تغییرات روز افزونی را در بافت جهانی شاهد هستیم آشنایی با مقوله هوش فرهنگی^۱، لازم و ضروری به نظر می‌آید. محیط کار جهانی، نیاز به افرادی دارد که به فرهنگ‌های مختلف آشنا باشد و توانایی تطبیق مستمر با افرادی از فرهنگ‌های مختلف را داشته و بتوانند با افراد سایر فرهنگ‌ها ارتباط مناسب برقرار کنند. جهان جدید، جهانی پیچیده، پویا، شتابان با رشد فزاینده دانش است. بازارها، محصولات و سازمان‌ها همگی جهانی متعدد و چند فرهنگی شده‌اند. جهان آشوب، عدم اطمینان، غیرخطی جایگزین جهان ثابت، مطمئن و خطی شده است. برای این منظور افراد نیاز به هوش فرهنگی دارند. توانایی فرد برای تطبیق با ارزش‌ها، سنت‌ها و آداب و رسوم متفاوت از آنچه به آن‌ها عادت کرده است و کار کردن در یک محیط متفاوت فرهنگی، معرف هوش فرهنگی است. هوش فرهنگی، منبع بالقوه‌ای برای ایجاد مزیت رقابتی است (رحمانی و تهرانی پور، ۱۳۸۸).

بقاء و دوام تمدن‌ها و جوامع، به انتقال مجموعه ارزش‌ها، رفتارها و مهارت‌های هر نسل به نسل بعد بستگی دارد. امیل دورکیم^۲، برای اولین بار اصطلاح اجتماعی کردن را بدین مفهوم به کار برد (آشتیانی، ۱۳۷۴). اجتماعی شدن باعث می‌شود ایفای نقش او در جامعه مناسب و مطلوب شناخته شود (اوپنهایم^۳، ۱۹۹۶، ترجمه کریم نیا). خانواده و مدرسه بیشترین نقش را در انتقال مهارت‌های اجتماعی بر عهده دارند. کولی^۴ معتقد بود که مدرسه عامل اجتماعی کردن فرد و آموختن محبت، همدلی، وفاداری و همکاری با دیگران است. مهارت‌های اجتماعی که در خانواده به طور طبیعی آموخته می‌شود، در محیط‌های رسمی با تکیه بر اصول اجتماعی شدن و با به کار گیری دانش روان شناسی و علوم تربیتی به کودکان و نوجوانان آموخته می‌شود (کارتلج و میلبرن^۵، ۱۹۸۵، ترجمه نظری نژاد).

آموزش مهارت‌های اجتماعی می‌تواند باعث کاهش در تعداد رفتارهای نامناسب در کلاس درس مانند پرخاشگری و بهبود روابط شخصی دانش‌آموز با همسالان و بزرگسالان شود.

توانایی تعامل مؤثر در فرهنگ‌های گوناگون، مهارتی نیست که همگان آن را داشته باشند؛ این در حالی است که در فضای جهانی شدن این توانمندی اهمیت بیشتری یافته است. به تازگی این مهارت هوش فرهنگی نامیده می‌شود و علاقه

^۱ Cultural Intelligence (CQ)

^۲ Dorkheim

^۳ Openhaym

^۴ Cooley

^۵ Cartledge & Milburn

پژوهشگران را به خود جلب کرده است. هوش فرهنگی، قابلیت و توانمندی است که به افراد امکان فهم و عملکرد مناسب در میان طیف گسترده‌ای از فرهنگ‌ها را می‌دهد. هوش فرهنگی موجب توسعه ادراک و فهم در انسجام تعاملات میان فرهنگی می‌شود. هوش فرهنگی، توانایی برای فعالیت اثربخش در فرهنگ‌های ملی، قومی و سازمانی است. بنابراین در کشورهایمانند هند، ایران و چین که در حوزهٔ درون مرزی خود، تنوع فرهنگی بسیاری دارند نیز می‌تواند مورد توجه و استفاده قرار گیرد (علائی، میرمحمدی، ۱۳۹۲).

هوش فرهنگی یکی از مهم‌ترین مشخصه‌های مشترک بین افرادی است که می‌توانند خود را با فرهنگ‌های متفاوت سازگار کنند، مانند دانش آموزان، دانشجویان یا کارکنان سازمان‌هایی که در کشورها یا شهرهای بیگانه به تحصیل یا کار می‌پردازند، هوش فرهنگی توانایی کنش متقابل مؤثر با مردمی است که از نظر فرهنگی با هم متفاوت هستند (ادیب، ۱۳۸۶).

برخی از جنبه‌های فرهنگ را به راحتی می‌توان دید؛ مثل هنر، موسیقی و سبک رفتاری از این جمله می‌باشند. اما بیشتر بخش‌های چالش بر انگیز فرهنگ، پنهان است. عقاید، ارزش‌ها، انتظارات، نگرش‌ها و مفروضات، عناصری از فرهنگ هستند که دیده نمی‌شوند، اما بر رفتار افراد مؤثر هستند. هوش فرهنگی به افراد اجازه می‌دهد تا تشخیص دهند دیگران چگونه فکر می‌کنند و چگونه به الگوهای رفتاری پاسخ می‌دهند در نتیجه، موانع ارتباط بین فرهنگی را کاهش می‌دهد. هوش فرهنگی به منزله چسبی است که می‌تواند در محیط متنوع، انسجام و هماهنگی ایجاد کند (فیاضی، جان نثار احمدی، ۱۳۸۵).

بر اساس تعریف سازمان بهداشت جهانی، سلامت دارای ابعاد جسمی، روانی و اجتماعی است. بُعد اجتماعی سلامت به مفهوم ارتباط بین افراد، لذت بردن از جمع دوستان، آشنایان و برخورداری از شبکه‌های حمایتی می‌باشد. این بُعد شامل سطوح مهارت‌های اجتماعی^۱ و توانایی شناخت هر شخص از خود به عنوان عضوی از جامعه بزرگ‌تر است. یکی از اهداف مهم آموزش و پرورش و نظام تعلیم و تربیت، اجتماعی ساختن افراد و نیز آموزش مهارت‌های اجتماعی مورد نیاز به آنان است تا از این طریق، آن‌ها بتوانند در جامعه به راحتی روابط سالمی برقرار کنند (پاشا، ۱۳۹۰).

متأسفانه رفتارهای اجتماعی به عنوان جزئی از دروس مدرسه‌ای همیشه مورد بی توجهی قرار گرفته است و فقط زمانی به این مهم توجه می‌شود که دانش آموز از خود رفتاری نامناسب و مغایر با آن چه که مورد نظر اولیاء می‌باشد،

^۱ Social skills

نشان دهد. لذا با توجه به اجتماعی بودن انسان‌ها و احتیاج آن‌ها به تعامل با دیگران برای برآوردن نیازهای عاطفی و اجتماعی لازم است با پیچیدگی قواعدی که باید برای تعامل با دیگران بدانند آشنا شده و به طرز صحیحی به کار برند. بدون کسب مهارت اجتماعی، امکان ارتباط سالم میسر نیست و سلامت زندگی فردی و اجتماعی تهدید و مختل خواهد شد. کسب مهارت اجتماعی اساس اجتماعی شدن آدمی در تمامی فرهنگ‌ها بوده است که در دو یا سه قرن اخیر مورد بی‌توجهی قرار گرفته است (سلیمانی، ۱۳۸۹).

در مدارس محتوایی را به دانش‌آموزان آموزش می‌دهیم که در زندگی فردی و اجتماعی به کار آن‌ها نمی‌آید. در سبب یادگیری مدارس، بخش عمده‌ای از مطالب در زندگی اجتماعی دانش‌آموزان کمتر به کار می‌آید و برای ارتقای کیفیت باید بخشی از سبب یادگیری را سبک کنیم و مهارت‌های اجتماعی و مقتضات زندگی ایرانی و اسلامی را به دانش‌آموز، آموزش دهیم. هم اکنون فضایی در آموزش ایجاد کرده‌ایم که خانواده‌ها ناخواسته از دوره ابتدایی بچه‌ها را برای موفقیت در کنکور آماده می‌کنند. در چنین شرایطی دیگر فرصتی برای آماده کردن دانش‌آموزان در زندگی اجتماعی باقی نمی‌ماند، با تغییراتی در محتوا، کتب درسی و آموزش‌های لازم به معلمان می‌توان به تدریج از چنین معضلی عبور کرد. اکنون دانش‌آموزان پس از فارغ‌التحصیل شدن از مدرسه از مهارت‌های فردی بی‌بهره هستند، به عنوان مثال یک دانش‌آموز حتی نمی‌داند چگونه از یک آچار استفاده کند، در برنامه ششم توسعه آمده است که دانش‌آموزان دوره متوسطه باید یک مهارت را فرا بگیرند و زمینه لازم برای توسعه این کار فراهم است (بطحایی، ۱۳۹۶).

آموزش و پرورش باید همسو و منطبق با نیازهای فردی و اجتماعی باشد و خودش را سازگار کند، اگر این اتفاق رخ ندهد، آموزش و پرورش ناکارآمد است و به دلیل تغییرات سریع و گسترده بیرون از مدرسه، آموزش و پرورش باید بتواند آموزش‌های خودش را منطبق با نیازها سریع‌تر و با دقت بیشتر تغییر دهد و اگر این اتفاق نیفتد اثر بخشی در آموزش و پرورش نداریم. امروز در معرض این سؤال قرار گرفته‌ایم که چرا دانش‌آموزان وقتی از مدرسه فارغ‌التحصیل می‌شوند با ویژگی‌های اجتماعی و ارزش‌ها و مؤلفه‌های مورد نیاز جامعه کمتر آشنا هستند و کمتر ملاحظه می‌کنند، باید بپذیریم که اگر آموزش و پرورش با نیازهای جامعه همسو نشود به موفقیت دست پیدا نمی‌کند (بطحایی، ۱۳۹۷).

لذا با توجه به مسائل بیان شده، مسئله اصلی محقق در این پژوهش، شناخت رابطه هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران می‌باشد.

هوش فرهنگی

قابلیت یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخهای رفتاری صحیح به این الگوها(ارلی و آنگ^۱، ۲۰۰۳).

واژه "هوش فرهنگی" را برای نخستین بار ارلی در سال ۲۰۰۲ و سپس ارلی و آنگ در سال ۲۰۰۳ به کار بردند تا توصیف کننده توانایی فرد برای سازگاری مؤثر در موقعیت‌های بین فرهنگی باشد. این واژه به این دلیل انتخاب شد که بر هر دو جنبه هوش و فرهنگ تأکید داشت. زیرا با توجه به شرایط متغیر شغلی و مسأله جهانی شدن، انسان امروزه به صورت اجتناب ناپذیری با افراد دارای پیشینه‌های فرهنگی متفاوت، چه به صورت همکار و چه به صورت مشتری در کنش متقابل قرار می‌گیرد که سازگاری با این شرایط مستلزم توانایی ویژه‌ای است که ما آن را هوش فرهنگی نامیده- ایم(ارلی و آنگ، ۲۰۰۳).

هوش فرهنگی دارای چهار مولفه می‌باشد که به تعریف هر یک از آنها می‌پردازیم:

الف) مولفه فراشناختی^۲: روشی است که فرد تجربه‌های بین فرهنگی را از طریق آن استدلال می‌کند و فرآیندی را مورد توجه قرار می‌دهد که افراد برای فهم و کسب دانش فرهنگی به کار، می‌گیرند(ارلی و پیترسون^۳، ۲۰۰۴).

ب) مولفه شناختی^۴: این بعد از هوش فرهنگی مربوط به شناخت یک فرد از موارد مربوط به شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگ‌هاست که دانش عمومی در مورد فرهنگ‌ها نظیر اطلاعاتی در مورد اعتقادات، باورهای مذهبی و معنوی، ارزش‌ها و باورها در مورد کار، زمان، ارتباطات خانوادگی، آداب و رسوم، ارزش‌ها، هنجارها و زبان را انعکاس می‌دهد(ارلی و موساکوفسکی^۵، ۲۰۰۴).

ج) مولفه انگیزشی^۶: بر اهمیت نگرش یا انگیزش فرد نسبت به تعاملات بین فرهنگی تأکید دارد(ارلی و آنگ، ۲۰۰۳).

^۱ Eerly & Ang

^۲ Metecognitive Component

^۳ Eerly & Peterson

^۴ Cognitive Component

^۵ Eerly & Mosakowski

^۶ Motivational Component

د) مولفه رفتاری^۱: مجموعه‌ای از رفتارهای خاص فردی است که برای تعامل اثربخش فرهنگی ضرورت دارد(ارلی و

آنگ، ۲۰۰۳).

آنگ و همکاران(۲۰۰۷) میلادی هوش فرهنگی را شامل چهار مؤلفه به شرح زیر تعریف کردند:

۱. مؤلفه فرا شناختی

به این معناست که فرد چگونه تجربیات میان فرهنگی را درک می‌کند این راهبرد بیانگر فرایندهایی است که افراد

برای کسب و کار و درک دانش فرهنگی به کار می‌برند.

۲. مؤلفه شناختی

این دانش، بیانگر درک فرد از شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی است و دانش عمومی و نقشه‌های ذهنی و شناختی

فرد از فرهنگ‌های دیگر را نشان می‌دهد.

۳. مؤلفه انگیزشی

بیانگر علاقه فرد به آزمودن فرهنگ‌های دیگر و تعامل با افرادی از فرهنگ‌های مختلف است.

۴. مؤلفه رفتاری

این رفتار، قابلیت فرد برای سازگاری با آن دسته از رفتارهای کلامی و غیر کلامی را در بر می‌گیرد که برای

برخورد با فرهنگ‌های مختلف مناسبند.

مهارت اجتماعی

رشد مطالعات در حوزه مهارت‌های اجتماعی به کارهای گراسمن و آرگیل ۱۹۶۰^۲ مربوط می‌شود. آن‌ها به طور

مشترک تحقیقی را درباره شباهت‌های تعامل انسان- ماشین و ماشین- انسان طراحی کردند و به این ترتیب خطوطی

برای مطالعه در این حوزه انجام شد و اصطلاح مهارت‌های اجتماعی توسط روان‌شناس اجتماعی اهل بریتانیا به نام میشل

آرگیل در سال ۱۹۷۵ مطرح گردید.

^۱ Behavioral Component

^۲ Grossman & Argyle

به اعتقاد اسپنس^۱ (۲۰۰۳)، در سال ۱۹۶۷ فیتز و پوسر^۲ در بحث مهارت‌ها بر مهارت اجتماعی تاکید کردند، مخصوصاً به این که انسان باید نحوه ارتباط با دیگران را یاد بگیرد و الگوهای اجتماعی پیچیده‌ای را از گروهش کسب کند. در همان سال آرگیل و کندون، مقاله‌ای درباره مهارت‌های اجتماعی به چاپ رساندند که در آن شکل مهارت‌های حرکتی را مستقیماً به تحلیل مهارت‌های اجتماعی ارتباط دادند. پس از سال‌ها فاصله از زمان چاپ مقاله آرگیل و کندون، سیل عظیمی از ادبیات در حوزه مهارت اجتماعی به وجود آمده است (هرناندز^۳، به نقل از انصاری، ۱۳۸۹).

رفتارهای اکتسابی جامعه پسندی که فرد را قادر می‌سازند تا آن‌گونه با دیگران در تعامل باشد که واکنش‌های مثبت آنان را فراخواند و از واکنش‌های منفی آن‌ها اجتناب ورزد. پنج عامل این تعاملات را تسهیل می‌کند: همکاری، قاطعیت، خویش‌تنداری، مسئولیت‌پذیری و همدلی (گرشام و الیوت^۴، به نقل از بهمن زادگان جهرمی، ۱۳۸۹).

گرشام و الیوت (۱۹۹۰) مهارت‌های اجتماعی را به پنج طبقه تقسیم می‌کنند که هر یک به نوبه خود باعث تسهیل

برقراری رابطه بین افراد و به خصوص کودکان می‌شود که این تقسیم بندی به قرار زیر است:

۱. همکاری: که رفتارهایی چون کمک کردن به دیگران و شرکت در امور مختلف را شامل می‌شود.

۲. قاطعیت: که رفتارهایی از قبیل تقاضا کردن و پاسخ دادن آشکار را شامل می‌شود.

۳. مسئولیت‌پذیری: که در ارتباط با بزرگسالان و حفظ اموال خود است.

۴. همدلی: که رفتارهایی از قبیل احساس محبت و همدلی را در بر می‌گیرد.

۵. خویش‌تنداری: که شامل رفتارهایی از قبیل صبور بودن و تحمل کردن است.

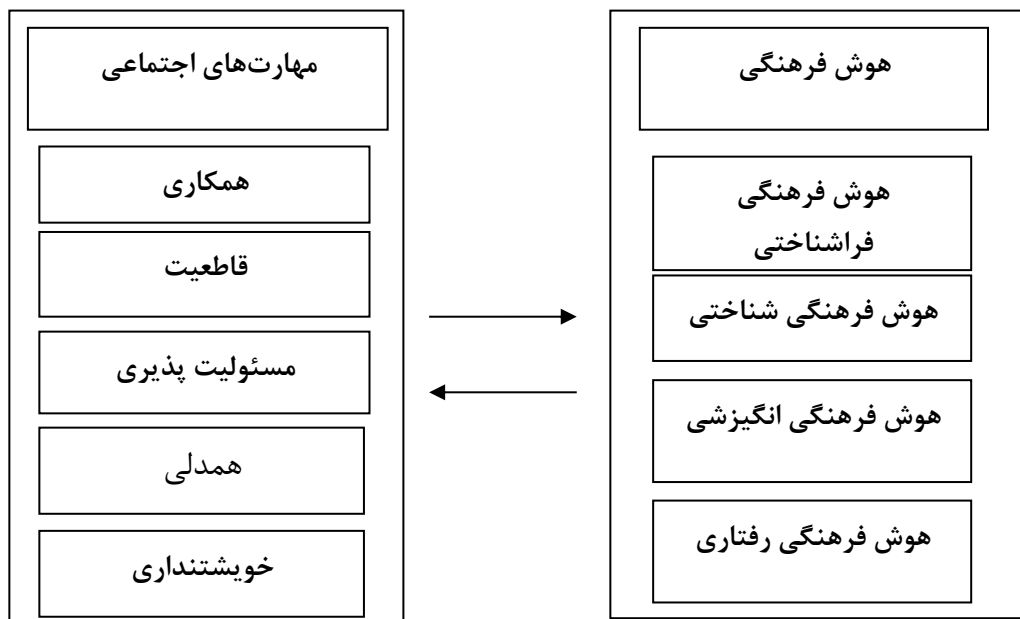
^۱ Spence

^۲ Fitts & Pohser

^۳ Hernandez

^۴ Gresham & Elliot

مدل تحقیق

نمودار شماره (۱-۲)؛ مدل تحلیلی تحقیق ، برگرفته از ادبیات تحقیق

فرضیه های تحقیق:

فرضیه اصلی:

بین هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه های فرعی:

۱. بین هوش فرهنگی فراشناختی و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

۲. بین هوش فرهنگی شناختی و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

۳. بین هوش فرهنگی انگیزشی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران

رابطه معناداری وجود دارد.

۴. بین هوش فرهنگی رفتاری و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه

معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

روش تحقیق به کار گرفته شده در این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نظر نوع داده ها کمی و از نظر نحوه گردآوری داده ها، توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را کلیه دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران که ۱۰ دبیرستان در مقطع متوسطه دوره دوم را شامل می شود، تشکیل می دهد. که تعداد کل دانش آموزان در زمان انجام تحقیق ۶۶۱ نفر می باشد، که در جدول (۱-۳) به تفکیک مدارس پسرانه آورده شده است. در این تحقیق نمونه آماری بر اساس جدول مورگان، از بین ۶۶۱ نفر دانش آموز پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران، در کل ۲۴۳ نفر انتخاب گردید. در تحقیق حاضر با توجه به سطح سنجش متغیرها و نوع فرضیات از هر دو دسته آزمون های تفاوت و رابطه استفاده گردیده است. با توجه به نوع طرح و ماهیت پژوهش از روش های توصیفی و استنباطی برای گزارش و پردازش داده ها استفاده شد.

در قسمت توصیفی از دامنه، کمینه، بیشینه، میانگین، انحراف معیار، واریانس، چولگی و کشیدگی برای اطلاعات توصیفی استفاده شد.

در قسمت استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون ساده و گام به گام استفاده شد. و در نهایت داده ها استخراج و با استفاده از نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت.

آمار استنباطی:

آزمون فرضیه های تحقیق

با توجه به نرمال بودن متغیر پاسخ (مهارت اجتماعی)، برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

جدول (۲-۴) ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش فرهنگی و ابعاد هوش فرهنگی دانش آموزان

همبستگی پیرسون	هوش فرهنگی	هوش فراشناختی	هوش شناختی	هوش انگیزشی	هوش رفتاری
مهارت اجتماعی	۰,۱۷۰**	۰,۱۸۸**	۰,۱۰۳	۰,۱۵۳*	۰,۰۸۳
سطح معنی داری	۰,۰۰۸	۰,۰۰۳	۰,۱۱۰	۰,۰۱۷	۰,۱۹۸
تعداد	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳	۲۴۳

** . P < 0.01

* . P < 0.05

۱-۳-۴ فرضیه اصلی

فرضیه اصلی: بین هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۲-۴) نتیجه بیانگر این است که:

ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش فرهنگی (۰,۱۷۰) است و در سطح ۰,۰۵ همبستگی معناداری بین مهارت اجتماعی و هوش فرهنگی وجود دارد ($p < ۰,۰۰۵$). لذا با توجه به نتایج، فرضیه تایید می‌گردد.

۴-۳-۱-۲ فرضیه فرعی اول

فرضیه فرعی اول: بین هوش فرهنگی فرا شناختی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۴-۲) نتیجه بیانگر این است که:

ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش فراشناختی (۰,۱۸۸) است و در سطح ۰,۰۵ همبستگی معناداری بین مهارت اجتماعی و هوش فراشناختی وجود دارد ($p < 0,05$). لذا با توجه به نتایج، فرضیه تایید می گردد.

۴-۳-۱-۳ فرضیه فرعی دوم

فرضیه فرعی دوم: بین هوش فرهنگی شناختی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۴-۲) نتیجه بیانگر این است که:

ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش شناختی (۰,۱۰۳) است و در سطح ۰,۰۵ همبستگی معناداری بین مهارت اجتماعی و هوش شناختی وجود ندارد ($p > 0,05$). لذا با توجه به نتایج، فرضیه تایید نمی گردد.

۴-۳-۱-۴ فرضیه فرعی سوم

فرضیه فرعی سوم: بین هوش فرهنگی انگیزشی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۴-۲) نتیجه بیانگر این است که:

ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش انگیزشی (۰,۱۵۳) است و در سطح ۰,۰۵ همبستگی معناداری بین مهارت اجتماعی و هوش انگیزشی وجود دارد ($p < 0,05$). لذا با توجه به نتایج، فرضیه تایید می گردد.

۴-۳-۱-۵ فرضیه فرعی چهارم

فرضیه فرعی چهارم: بین هوش فرهنگی رفتاری و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول (۴-۲) نتیجه بیانگر این است که:

ضریب همبستگی بین مهارت اجتماعی و هوش رفتاری (۰,۰۸۳) است و در سطح ۰,۰۵ همبستگی معناداری بین مهارت اجتماعی و هوش رفتاری وجود ندارد ($p > 0,05$). لذا با توجه به نتایج، فرضیه تایید نمی‌گردد. به طور کلی میزان همبستگی مهارت اجتماعی و متغیرهای پیش بین نزدیک به هم است و ضریب همبستگی متغیر هوش فرهنگی نسبت به بقیه بیشتر است.

۲-۳-۴ آزمون فرضیه‌ها (روش رگرسیون خطی ساده)

برای پیش بینی مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان براساس هوش فرهنگی از آزمون رگرسیون خطی ساده استفاده شد. نتایج حاصل از این آزمون در جدول (۳-۴) آمده است.

متغیر ملاک: مهارت اجتماعی

متغیر پیش‌بین: هوش فرهنگی

جدول (۳-۴) خلاصه الگوی رگرسیون خطی ساده مهارت اجتماعی بر اساس هوش فرهنگی

مدل	متغیر پیش‌بین	R	تعدیل شده R^2	F	استاندارد B	T	سطح معنی داری
گام به گام	هوش فرهنگی	۰,۰۲۹	۰,۰۲۵	۷,۲۱۳	۰,۱۷	۲,۶۸۶	۰,۰۰۸

۱-۳-۴ فرضیه اصلی

فرضیه اصلی: بین هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

از نتایج آزمون تحلیل واریانس $p < 0,05$, $F = 7,213$ می‌توان استنباط کرد که بین متغیر پیش‌بین (هوش فرهنگی) و متغیر ملاک (مهارت اجتماعی) رابطه خطی معناداری وجود دارد و هوش فرهنگی قادر به پیش‌بینی مهارت اجتماعی است و مدل رگرسیون خطی ساده با متغیر پیش‌بین هوش فرهنگی به صورت معنی‌داری در پیش‌بینی مهارت اجتماعی بهتر از برخی روش‌های تصادفی است. مقدار R^2 تعدیل شده برابر با ۰,۰۲۵ است. این امر بیانگر این است که جمعا ۲,۵ درصد از واریانس مهارت اجتماعی توسط هوش فرهنگی قابل پیش‌بینی است. همچنین با توجه به سطح معناداری و

مقدار بتا برابر با ۰,۱۷ نشان می دهد که برای هر واحد افزایش در نمرات هوش فرهنگی، نمرات مهارت اجتماعی ۰,۱۷ افزایش می یابد.

۳-۳-۴ آزمون فرضیه ها (روش رگرسیون گام به گام)

برای پیش بینی مهارت اجتماعی دانش آموزان براساس ابعاد هوش فرهنگی یعنی هوش فراشناختی، هوش شناختی، هوش انگیزشی و هوش رفتاری از آزمون رگرسیون خطی چندگانه به روش گام به گام استفاده شد. نتایج حاصل از آن در جدول (۴-۴) آمده است.

متغیر ملاک: مهارت اجتماعی

متغیرهای پیش بین وارد شده در مدل: هوش فراشناختی، هوش شناختی، هوش انگیزشی و هوش رفتاری

جدول (۴-۴) خلاصه الگوی رگرسیون چندگانه مهارت اجتماعی براساس ابعاد هوش فرهنگی

مدل	متغیر پیش بین	R	تعدیل شده R^2	F	استاندارد B	T	سطح معنی داری
گام به گام	هوش فراشناختی	۰,۰۳۵	۰,۰۳۱	۸,۷۹۶	۰,۱۸۸	۲,۹۶۶	۰,۰۰۳

در بررسی متغیرهای پیش بینی کننده مهارت اجتماعی دانش آموزان با توجه به نتایج آزمون رگرسیون گام به گام، R^2 تعدیل شده به دست آمده نشان می دهد که ۳,۱٪ تغییرات مهارت اجتماعی توسط عامل هوش فراشناختی تبیین می گردد. ضریب زاویه خط رگرسیونی $\beta=۰,۱۸۸$ است و این نشان می دهد که برای هر واحد افزایش در نمرات هوش فراشناختی، نمرات مهارت اجتماعی ۰,۱۸۸ واحد افزایش می یابد درحالی که سایر ابعاد هوش فرهنگی (هوش شناختی، هوش انگیزشی و هوش رفتاری) تاثیری در پیشگویی متغیر وابسته نداشته اند، به طوری که در معادله رگرسیون منظور نشدند و از مدل خارج شدند.

۳-۳-۱-۴ فرضیه فرعی اول

فرضیه فرعی اول: بین هوش فرهنگی فرا شناختی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان پایه دهم مدارس پسرانه سلام شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد.

نتایج جدول (۴-۴) تایید می‌کند که فقط تغییرات در نمرات هوش فراشناختی گزارش شده به صورت معناداری قادر به پیش‌بینی واریانس نمرات مهارت اجتماعی است. مدل رگرسیونی ۳۰،۱٪ واریانس کلی در مهارت اجتماعی را تبیین می‌کند و این نشان می‌دهد که به صورت معنی‌داری مهارت اجتماعی پیش‌بینی می‌شود و مدل رگرسیون خطی ساده با متغیر پیش‌بین هوش فراشناختی به صورت معنی‌داری در پیش‌بینی مهارت اجتماعی بهتر از برخی روش‌های تصادفی است:

$$F=۸,۷۹۶ \text{ و } p=۰,۰۰۳$$

نتیجه‌گیری

اغلب افراد زمانی که به تعامل با سایر فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌ها می‌پردازند از پایه‌های فرهنگی خود به طور کامل مطلع نیستند و از برقراری ارتباط با افرادی با فرهنگ‌های مختلف احساس ناراحتی می‌کنند و نمی‌توانند رفتار کسانی را که دارای فرهنگ متفاوت هستند درک نمایند. قابلیت‌هایی که از آن تحت عنوان هوش فرهنگی یاد می‌شود راهی نظام یافته و مجموعه فنی است که کمک می‌کند تا در مواجهه با فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های متفاوت، به طور مؤثر عمل کرد (آنگ، ۲۰۰۵). چندفرهنگی بودن یکی از موضوعات مهم اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جوامع مدرن به شمار می‌آید. در جوامع چند فرهنگی مبحث تعاملات میان فرهنگی از اهمیت بسیاری برخوردار است تعاملات میان فرهنگی به عنوان فرایند مبادله اندیشه‌ها، معانی و کالاهای فرهنگی میان مردمانی از فرهنگ‌های مختلف، هنگامی به وقوع می‌پیوندد که ادراکات فرهنگی و سیستم‌های نمادین آن‌ها به اندازه کافی مجزا هستند. برای پیشبرد تعاملات و ارتباطات میان فرهنگی، محققان به وجود پیش نیازهای بسیاری اشاره نموده‌اند. یکی از مواردی که در سال‌های اخیر با مطالعاتی که بر روی فرهنگ و سازگاری انسان‌ها با مبانی فرهنگی انجام گردیده است، بحث هوش فرهنگی و اثر آن بر تعاملات میان فرهنگی در جوامع چند فرهنگی است (احمدی، قاسمی، ۱۳۹۱). هوش فرهنگی به افراد کمک می‌کند به نحوه مؤثری تفاوت‌های بین فرهنگی را کنترل و مدیریت کند. کسی که دارای هوش فرهنگی بالایی است حصارهای فرهنگی را درک کرده، می‌داند همین حصارها است که می‌تواند رفتار ما و دیگران را چارچوب بندی و نحوه فکر کردن و واکنش نشان دادن را در موقعیت‌های مختلف توجیه کند؛ اما همین فرد قادر است که این بندها و حصارها را کاهش دهد کسی که دارای هوش فرهنگی بالایی است این آمادگی را دارد که اختلافات فرهنگی را درک کرده با قدرت در این عرصه فعالیت کند؛ عرصه‌هایی که پر از تفاوت و اختلاف است. در واقع، هوش فرهنگی به عنوان یک مفهوم در دنیای معاصر یک توانایی

^۱ Ang

شناختی است. علاوه بر این، آن را می توان توانایی برای اصلاح رفتارهای کلامی و غیرکلامی دانست که در موقعیت های خاص یا تعاملات ویژه، قادر است افراد را راهنمایی کند (علائی، میرمحمدی، ۱۳۹۲).

مهارت اجتماعی یکی از برنامه های مفیدی است که برای تمامی دانش آموزان و دانشجویان در جهت کفایت شخصی و اجتماعی کمک می نماید (سلیمانی، ۱۳۸۹).

قشر نوجوان و جوان همانند دیگر اقشار جامعه، با حفظ معیارها و ارزش های فرهنگی خود نیازمند تطبیق با شرایط محیط زیستی، اجتماعی خود می باشند (حریرچی، عسگری، جزایری و میروسی، ۱۳۸۶).

مهارت های اجتماعی جنبه مهمی از مدرسه کارآمد است و در تسهیل یادگیری افراد و ایجاد محیط مدرسه ای که دیگران احساس حمایت و انگیزش برای یادگیری داشته باشند، نقش مهمی ایفا می کند (سلیمانی، ۱۳۸۹).

دانش آموزان در زندگی فردی و اجتماعی نیاز دارند تا سطحی از مهارت را بدانند و بچه ها باید در مدرسه مسائلی را تمرین کنند که در زندگی اجتماعی به آن ها نیاز دارند. مواردی مانند تفکر، گفت و گو، صبوری و مدارا کردن با دیگران، این موارد در مدارس بسیار کم تمرین می شود و بخشی از مشکلات بیرون از مدرسه نیز ناشی از این ضعفها است (بطحایی، ۱۳۹۶). خانواده ها و همه آحاد جامعه باید این مطالبه را داشته باشند که در کلاس درس یک بخش از یادگیری به تمرین مهارت های اخلاقی و اجتماعی زندگی تعلق داشته باشد طوری که فرزندان ما بعد از فارغ التحصیلی و ازدواج به دلیل نبود این مهارت ها کارشان به طلاق و پله های دادگستری نرسد (بطحایی، ۱۳۹۷).

با توجه به ضریب همبستگی محاسبه شده جهت سنجش هوش فرهنگی و مهارت های اجتماعی، نتیجه گرفته شد که بین هوش فرهنگی و مهارت های اجتماعی دانش آموزان همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. همچنین مشخص شد که بعد فراشناختی هوش فرهنگی بیشترین تأثیر را بر مهارت های اجتماعی دارد با در نظر گرفتن اهمیت هوش فرهنگی در سازمان ها در چند دهه اخیر و با توجه به این که پیرامون این مبحث در بین دانش آموزان تاکنون پژوهشی صورت نگرفته است، به این موضوع پرداخته شده است.

در تبیین یافته های فوق می توان گفت از آن جایی که در کشور ایران تنوع فرهنگی به صورت چشمگیر دیده می شود و قشر دانش آموز برای ادامه تحصیل در مقطع متوسطه بیشترین زمان و وقت خود را در محیط مدرسه می گذرانند و در سال های نهایی تحصیل خود، به اردوهای آموزشی و فوق برنامه می روند و از خانواده خود جدا می شوند و در یک محیط مطالعاتی با فرهنگ های متنوع زندگی می کنند، اگر مهارت اجتماعی لازم را داشته باشند به نحوه بهتری می توانند انگیزه

لازم را برای مرتفع ساختن تعارضات فرهنگی به دست آورند. که این موضوع می‌تواند در موفقیت تحصیلی آنان نقش بسزایی داشته باشد.

در پژوهش حاضر با توجه به عدم تائید فرضیه‌های فرعی دوم و چهارم پژوهش، احتمالاً عواملی چون کم بودن آشنایی دانش‌آموزان با مفاهیم هوش فرهنگی و مهارت‌های اجتماعی و نبود جلسات آموزشی در این راستا موجب رد فرضیه فرعی دوم و چهارم شده است. که در همین راستا بایستی جلسات آموزشی را بنابر سرفصل‌های مشخص شده‌ای برنامه ریزی، اجرا و کنترل نماییم.

منابع داخلی

- احمدی، یعقوب و قاسمی، وحید، ۱۳۹۱، ابتکار اجتماعی و قوم گرایی بر هوش فرهنگی، شماره ۲۰.
- ادیب، نسترن، ۱۳۸۶، هوش فرهنگی در سازمان های امروزی، فصلنامه مشاوره شغلی و سازمانی، دوره ۱، شماره ۱، ص ۳۶-۲۵.
- آشتیانی، ملیحه، ۱۳۷۴، جامعه شناس آموزش و پرورش (جزوه درسی)، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- انصاری، سجاد، ۱۳۸۹، تاثیر آموزش مهارت های اجتماعی بر انگیزش پیشرفت و خود کار آمدی تحصیلی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی.
- اوپنهایم، ۱۹۹۶، طرح پرسشنامه و سنجش نگرش ها، مترجم مرضیه کریم نیا، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.
- بطحایی، سید محمد، ۱۳۹۶، برنامه تلویزیونی تهران ۲۰، گزارش خبرگزاری خانه ملت، سرویس دیگر رسانه ها، تاریخ انتشار: ۱۳۹۶/۰۶/۲۳.
- بهمن زادگان جهرمی، مرضیه، ۱۳۸۹، بررسی اثر بخشی آموزش مهارت های اجتماعی از طریق داستان های اجتماعی بر رفتار اتیستیک و رشد اجتماعی کودکان مبتلا به اتیسم در شهر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی.
- بطحایی، سید محمد، ۱۳۹۷، بیستمین جشنواره مجمع خیرین مدرسه ساز شهرستان گلپایگان، سالن فرهنگ و ارشاد اسلامی گلپایگان، گزارش اداره کل روابط عمومی و امور بین الملل استانداری اصفهان، تاریخ انتشار: ۱۳۹۷/۰۸/۱۱.
- پاشا، فروغ، ۱۳۹۰، دانش آموزان و مهارت اجتماعی و آینده شغلی، نشریه رشد و آموزش، دوره ۱۴، شماره ۴، ص ۱۹-۱۱.
- رحمانی، زین العابدین، تهرانی پور، رضا، ۱۳۸۸، هوش فرهنگی؛ نیاز مدیران امروز، نشریه صنعت خودرو، شماره ۱۲۷.
- سلیمانی، منصور، ۱۳۸۹، ضرورت آموزش مهارت های اجتماعی به دانش آموزان کم توان ذهنی و ارائه رویکرد نو در آموزش مهارت های اجتماعی، نشریه تعلیم و تربیت، شماره ۱۰۳، ص ۵۹-۵۴.
- علائی، سوسن و میر محمدی، مهسا، ۱۳۹۲، بررسی نقش و اهمیت هوش فرهنگی در مدیریت فرهنگی، نشریه علوم اجتماعی: مهندسی فرهنگی، شماره ۷۷، ص ۱۶۹-۱۹۹.

فیاضی، مرجان و جان نثار احمدی، هدی، ۱۳۸۵، هوش فرهنگی نیاز مدیران در قرن تنوع، تدبیر، سال هفدهم، شماره ۱۷۲.

کارتلیج، جی و میلبرن، جی اف، ۱۹۸۵، آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان، ترجمه محمد حسین نظری نژاد، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی.

منابع خارجی :

Ang, S. Van Dyne, L.V.(2008),Conceptualication of cultural intelligence.In soon Ang and Linn van Dyne, hand book of cultural intelligence: theory, measurement. New York: M.E. sharpe, inc.

Ang, S. & Inkpen, A.C. (۲۰۰۸). “Cultural intelligence and offshore outsourcing success: A framework of firm- level intercultural capability”. Decision Sciences, ۳۹(۳), □□: ۳۳۷-۳۵۸

Ang, S. Van Dyne, L. , Koh, C. Ng, K. Y. Templer, K. J. Tay , C, Chandrasekar , N . A. (2007). “Cultural intelligence: It’s Measurement and Effects on Cultural Judgment and Decision Making, Cultural Adaptation, and Task Performance”. Management and Organization Review. 3 : 335 –371

Ang, S., Dyne; L. V. (۲۰۰۸), “Conceptualization of Cultural Intelligence: Definition, Distinctiveness and Nomological Network”, Handbook of Cultural Intelligence: Theory, Measurement and Application, pp. ۳-۱۵. New York: M. E. Sharpe, Inc.

Ang, S.; L. Van Dyne & S. K. Koh. (۲۰۰۶). “Personality Correlates of the Four-factor Model of Cultural Intelligence”. Group and Organization Management. ۳۱:۱۰۰-۱۲۳

Ang, Soon (۲۰۰۵). Cultural intelligence: An essential capability for individual in contemporary organizations. Michigan state University and Nan yang Technological University, Singapore.

Ang, soon, Linn Van Dyne & Chirstine Koh(2007). Cultural Intelligence: its Measurement and Effects on Cultural Judgement and Decision Making, cultural Adaptation and Task performance.

Earley, P. & E. Mosakowski. (2004). "Cultural Intelligence". Harvard Business Review. 82. 139-146

Earley, p. c., & Ang, S.(2003). "Cultural intelligence: Individual in teractions across cultures. Stanford". CA7 stanford Business Books.

Early, P. C., Peterson, R. S. (2004). "Cultural intelligence as a newapproach to international training for the global manager". Academyof Management Learning and Education, 3 (1): 100-115.

Early, P.C., Ang, S. (۲۰۰۳). "Cultural intelligence: Individual interactions across cultures". Stanford , CA: Stanford University Press.

The Relationship between Cultural Intelligence and Social Skills of Tenth Year Students in Salem Boys' School in Tehran

Hamid naderi^۱ Sayyedmahmud hashemi^۲ Mojtaba Moazzami^۳

Abstract:

The purpose of this study was to investigate the relationship between cultural intelligence and social skills 10th Students of Salam Boys Schools in Tehran. In terms of the purpose of this research, the research method is descriptive - correlation type. The statistical population of this research was all 10th grade students of Salam Boys Schools in Tehran, They were selected by simple randomized cluster sampling of 243 people based on Morgan's table. The instruments for collecting data were Cultural Intelligence Questionnaire Ang and colleagues (2004) and Adolescent Social Skills (TISS) by Indarbitzens and Foster (1992). They were distributed among the students and then collected. The hypotheses were analyzed using descriptive statistics (Domain, minimum, maximum, Average, standard deviation, variance, Squatting and elongation) and inferential (Pearson correlation coefficient and simple and stepwise regression). According to the data analysis, the findings of the research showed that there is a positive and significant relationship between cultural intelligence in general and its two dimensions (metacognitive and motivational dimension) with social skills, and metacognitive dimension has the most contribution in social skills prediction.

Key words: Cultural Intelligence, Social skill, Students

^۱ A.M Student, department of Management and Cultural planning, faculty of Management, North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

^۲ Management , North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.(Corresponding Author)
hashemi_۲۹۸۶@yahoo.com

^۳ Assistant professor, department of Higher Education Management, faculty of Management , North Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran. m_moazzamiii@yahoo.com